

Η ερημοποίηση της γης - η εμπειρία της Ελλάδος (Κωνσταντίνος Κοσμάς, Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών)

/ [Πεμπτούσια](#)

Ερημοποίηση αποκαλείται η ανθρωπογενής υποβάθμιση της γης, η οποία μειώνει την εδαφική ικανότητα του οικοσυστήματος να παράγει αγαθά και υπηρεσίες από τα οποία εξαρτάται η κοινωνία μας.

Η σημαντικότερη φυσική επίπτωση της ερημοποίησης είναι η απώλεια της ικανότητας ενός τόπου να αποθηκεύει το νερό της βροχής και να ρυθμίζει τον υδρολογικό και άλλους βιοχημικούς κύκλους.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η βασική αιτία ερημοποίησης αλλά και μεταβολή της βιοποικιλότητας, της μετανάστευσης και της φτώχειας αποδίδεται στις μεταβολές που έγιναν στις χρήσεις γης και τις καλλιεργητικές πρακτικές οι οποίες επηρέασαν το κλίμα.

Πως Επιδρά η Ερημοποίηση στη Ζωή μας

Η Ερημοποίηση ως παγκόσμια πρόκληση

Η ερημοποίηση θα απειλήσει πάνω από 50 εκατομμύρια ανθρώπους την επόμενη δεκαετία (UNCCD, 2006). Σύμφωνα με εκτιμήσεις των Ηνωμένων Εθνών θεωρείται ότι χάνονται κάθε χρόνο 50-70 εκατομμύρια στρέμματα γης λόγω ερημοποίησης. Αν και η ερημοποίηση συχνά θεωρείται ως αφρικανικό πρόβλημα, ωστόσο οι περισσότερο επηρεαζόμενες περιοχές είναι η Ινδία, Κίνα και Ευρώπη. Εκτιμάται ότι η απώλεια εισοδήματος λόγω ερημοποίησης της γης από την γεωργία, το 2006, ανήλθε σε 64 δισεκατομμύρια δολάρια Αμερικής. Το νέο δεκαετές πρόγραμμα (2008-2018) της UNCCD προβλέπει την σύνδεση και συνεργασία των τριών συμβάσεων ερημοποίηση, κλιματική αλλαγή και βιοποικιλότητα.

Κατά την περίοδο 1961-2020 οι προβλέψεις για την Μεσόγειο είναι μείωση της γεωργικής γης κατά 7% εξαιτίας της υποβάθμισης της γης και της ερημοποίησης, ενώ η κατά κεφαλήν γεωργική γη θα μειωθεί σε ποσοστό >50% κυρίως λόγω πληθυσμιακής αύξησης. Σημειώνουμε ότι πληθυσμός στις Μεσογειακές χώρες αυξήθηκε από 90 εκατομμύρια το 1970 σε 143 εκατομμύρια το 2000.

Άνθρωπος και φυσικοί πόροι

Η μηχανική διάβρωση:

Σημαντικός παράγοντας διάβρωσης είναι η εντατική καλλιέργεια εδάφους - μηχανική διάβρωση, που έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια της παραγωγής και τη εγκατάλειψη της γης. Η απώλεια εδάφους στις λοφώδεις καλλιεργούμενες περιοχές λόγω μηχανικής διάβρωσης κυμαίνεται από 0,2-1,5 εκατοστά το έτος. Εκτιμάται ότι 8% της γεωργικής γης υποβαθμίσθηκε τις 4 τελευταίες δεκαετίες.

Η πίεση που ασκεί ο άνθρωπος στους φυσικούς πόρους έχει ως αποτέλεσμα:

- Την αύξηση των πυρκαγιών σε δασικές και γεωργικές εκτάσεις
- Απώλεια οργανικής ύλης
- Μεταβολή στην χρήση γης και την παράκτια συγκέντρωση οικονομικών δραστηριοτήτων
- Επηρεάζει σημαντικά τη σταθερότητα της δομής, τη συγκράτηση του νερού και την διάβρωση

Ιδιαίτερα ευαίσθητες γεωργικές περιοχές στη διάβρωση και ερημοποίηση είναι αυτές στις οποίες καλλιεργούνται σιτηρά, οι αμυγδαλεώνες, ελαιώνες και οι αμπελώνες. Σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τη διάβρωση των εδαφών είναι η έλλειψη επαρκούς φυτοκάλυψης.

Η υπερβόσκηση της γης:

Στον Ψηλορείτη, για παράδειγμα, τα ζώα βοσκής τριπλασιάσθηκαν λόγω των επιδοτήσεων, με συνέπεια τα αραιά θαμνολίβαδα να αυξηθούν κατά 85% σε βάρος των πυκνότερων θαμνώνων και δασών.

Η αλάτωση των εδαφών:

Είναι η σημαντικότερη διεργασία υποβάθμισης των πεδινών παράκτιων περιοχών. Το 25% των αρδευόμενων γεωργικών εδαφών στην Μεσόγειο έχουν επηρεασθεί από μέτρια μέχρι ισχυρή αλάτωση.

Η καταστροφή της γεωργικής γης συντελεί στο φαινόμενο του θερμοκηπίου

Κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες της ερημοποίησης

- Πολυτεμαχισμός γης, περιορισμένη πρόσβαση σε υποδομές και οικονομικά κέντρα.
- Αύξηση αστικού πληθυσμού με παράλληλη εγκατάλειψη της υπαίθρου.
- Εσωτερική και διεθνής μετανάστευση.
- Αλλαγές στις κοινωνικές αξίες, οικογενειακές δομές, πρότυπα κατανάλωσης.
- Εμπορευματοποίηση και εκμηχάνιση της γεωργίας.
- Θεσμοί, καθεστώτα περιβάλλοντος και πόρων, θεσμικές αλλαγές.

- Ανεπαρκείς και ασυντόνιστοι διοικητικοί μηχανισμοί.
- Ιδιοκτησιακό καθεστώς της γης.

Οι αγρότες από τη μεριά τους επισημαίνουν τα παρακάτω:

- Απουσία μεταφοράς γνώσης και τεχνολογίας
- Αναδάσωση υποβαθμισμένων γαιών
- Εφαρμογή των πολιτικών προστασίας του περιβάλλοντος
- Χημική ρύπανση των εδαφών
- Διαχείριση υδάτων- αύξηση των διαθεσίμων αποθεμάτων
- Μείωση της έντασης βόσκησης
- Καλύτερη κατανομή των επιδοτήσεων
- Ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας
- Ανάπτυξη αγρο-τουρισμού

[Συνεχίζεται]